



Handlingsprogram för en säkrare och tryggare kommun

Strategi för 2016-2020 beslutad
i Kommunfullmäktige 2015-12-02



Innehållsförteckning

1. Inledning	3
Varför ett handlingsprogram?	3
Risker och omvärldsanalys	4
Mål och inriktning	5
Arbetssätt	5
Organisation och ansvar	6
Lagar och styrdokument	7
2. Kommunens interna säkerhetsarbete	8
Riskbild	8
Mål	9
DET HÄR GÖR DU	9
DET HÄR GÖR VI I KOMMUNEN	9
Arbetssätt	10
Organisation	10
3. Skydd mot olyckor	11
Riskbild	11
Förändringar i riskbilden	12
Mål och arbetssätt	13
DET HÄR GÖR DU	16
DET HÄR GÖR VI I KOMMUNEN	16
Före en händelse	16
Under en händelse	18
Efter en händelse	19
Organisation	19
4. Krisberedskap	25
Riskbild	25
Mål	25
DET HÄR GÖR DU	30
DET HÄR GÖR VI I KOMMUNEN	30
Arbetssätt	28
Organisation	28



I det här kapitlet berättar vi om vad handlingsprogrammet innehåller och vilka övergripande mål som vi ska uppfylla. Här kan du också läsa vilka som har beslutat om målen och hur de ska följas upp.

1. Inledning

Varför ett handlingsprogram?

Varje vecka dör nästan 60 personer och i genomsnitt 2000 läggs in på sjukhus till följd av olyckor i Sverige. Det orsakar stort personligt lidande för både de direkt inblandade och människor i deras närhet.

Dessutom kostar olyckorna vårt samhälle 65 miljarder kronor varje år, främst i medicinska kostnader och produktionsbortfall. Samtidigt räddas stora värden genom olika åtgärder och räddningsinsatser varje år. Ett exempel från infrastruktursektorn är ett statistiskt framräknat värde på ett räddat liv om ca 22 miljoner kronor.

När vi aktivt och effektivt förebygger och hanterar olyckor kan vi både minska det personliga lidandet och göra stor samhällsekonomisk nytta.

Kommunen ska enligt lagen ha ett handlingsprogram för räddningstjänst, förebyggande verksamhet och krishantering. Syftet med detta handlingsprogram och vårt säkerhetsarbete är att skapa förutsättningar för ett tryggt och säkert samhälle. Programmet gäller för samtliga delar av Trosa kommun för åren 2016-2020.

Kommunens samordningsansvar

Vi som kommun har samordningsansvar för det säkerhetsfrämjande arbetet inom vårt geografiska område och ansvarar för att våra verksamheter fungerar med så få störningar som möjligt.

Vårt övergripande mål är att ge en god service, exempelvis genom att främja trygghet och en hållbar utveckling. Genom att ansvariga tjänstemän tillsammans med medborgarna arbetar brett med säkerhets- och trygghetsfrågorna kan vi effektivt skapa förutsättningar för ett gott liv.

Kommunens säkerhetsarbete styrs av flera faktorer, bland annat:

- ▷ lagar och förordningar
- ▷ förväntningar från allmänheten
- ▷ försäkringsbolagens krav på kommunen som försäkringstagare
- ▷ kommunens ambition

Olyckor går att förhindra

Att planera för säkerhet kräver helhetssyn. Risken för olyckor och skador minskar när alla samverkar och har ett systematiskt förebyggande arbete. Alla måste också förstå att vi både kan och måste förebygga skador och olyckor. Det är också viktigt att genom information och utbildning göra det lätt för var och en att ta ett eget ansvar för sin trygghet och säkerhet.

Handlingsprogrammets roll i organisationen

Handlingsprogrammet för säkrare och tryggare kommun är på gemensamma områden kopplat till kommunens övriga strategier och policys, exempelvis Fastlagd kurs för Trosa kommun och Översiktsplan 2015.

Risker och omvärldsanalys

I varje kapitel i detta handlingsprogram redovisar vi olika risker, dock inte i mått av hur stora eller små de är. För att vi ska kunna bedöma hur mindre och större risker ska undvikas eller hanteras behöver vi också använda riskanalyser som ett dagligt arbetsverktyg. Det sker genom en aktiv omvärldsbevakning och ett brett perspektiv med realism och verklighetsförankring.

Hotbilder i samhället förändras ständigt och påverkas av samhällsutvecklingen både i Sverige och i omvärlden. Hoten har blivit mer komplexa och globala och en händelse i en del av världen kan få följdverkningar i en annan. Miljöfrågorna och de pågående klimatförändringarna blir ett allt viktigare område för vårt säkerhets- och trygghetsarbete.

Det går inte att helt förutse framtida olyckor och kriser men genom att analysera tänkbara händelser i relation till olika scenarier för hur samhället skulle kunna utvecklas kan vi redan nu anpassa åtgärder och prioriteringar för att möta framtidens behov. Ett sätt är att utgå från exemplen på framtids-scenarier från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB):

1. Sveriges befolkning ökar kraftigt och folkhälsan försämras.
2. Ekonomin är svag och samhället präglas av hög arbetslöshet och social oro.
3. Klimatförändringarna har accelererat och oljepriset är högt.
4. Terrordåd hotar i en värld av konflikter.
5. Antibiotikaresistenta bakterier sprids över världen.



Ingen risk är för liten för att ta hänsyn till. Ett bra förebyggande arbete minskar risken för att en liten störning växer till en stor kris.

Mål och inriktning

Nationella mål för samhällsskydd och beredskap

Samhället ska ha en förmåga att förebygga och hantera konsekvenserna av det som riskerar att inträffa. MSB:s "Övergripande inriktning för samhällsskydd och beredskap" ska skapa en grund för gemensam riktning i arbetet och underlätta prioriteringar, kommunikation och samverkan mellan olika samhällsaktörer.

Övergripande inriktning för samhällsskydd och beredskap

- ▷ Skapa förmåga att förebygga och hantera det som riskerar att inträffa och att hantera konsekvenserna av det som inträffar
- ▷ Utgå från principerna om ansvar, närhet och likhet
- ▷ Skapa förutsättningar för alla att ta ansvar
- ▷ Stärk allriskperspektivet
- ▷ Förebygg händelser i första hand
- ▷ Relatera till det som görs internationellt
- ▷ Beakta möjligheter och risker med gemensamma resurser
- ▷ Utveckla det systematiska lärandet
- ▷ Integrera arbetet med befintliga processer
- ▷ Identifiera och beakta framtidens hot, risker och utmaningar



Handlingsprogrammets övergripande mål

- Medborgarna ska uppleva Trosa som en attraktiv kommun att leva och bo i. Medborgarna ska vara nöjda med kommunens verksamheter.
- Det upplevda inflytandet bland medborgarna ska öka och vara högre än snittet av alla kommuner som genomför SCB:s medborgarenkät.
- Medborgarna ska känna sig trygga i kommunen och i SCB:s medborgarundersökning ska minst 70 poäng av 100 möjliga uppnås vad gäller trygghetsfaktorn.

Strategiska inriktningar

Handlingsprogrammet visar kommunens säkerhetsarbete i ett antal strategiska inriktningar:

- ▷ Kommunens interna säkerhetsarbete
- ▷ Skydd mot olyckor (lagstadgat)¹
- ▷ Kommunens krisberedskap (lagstadgat)²

Handlingsprogrammet visar vad kommunen vill uppnå när det gäller trygghet och säkerhet. Därefter beskrivs på vilket sätt kommunen ska nå målen. För varje mål finns, där det är möjligt, en indikator som ger möjlighet att följa upp och mäta resultatet av vårt arbete.

Arbetssätt

Allt vårt säkerhetsarbete har fokus på att förändra attityder och stärka ansvarskänslan hos den enskilde.

Verksamhetsplanering

Inför varje år görs verksamhetsplaner inom respektive inriktning för att uppnå engagemang, delaktighet och effektivitet i organisationen. Vårt arbetssätt präglas av samverkan och samarbete med andra aktörer som kan och vill bidra till att uppnå handlingsprogrammets mål.

¹ Lagen om skydd mot olyckor (2003:778)

² Lagen om kommuners och landstingsåtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544)



Uppföljning, utvärdering och återföring av erfarenheter

Arbetet och resultatet inom de olika områdena redovisas i regelbunden verksamhetsuppföljning och övergripande för samhällsbyggnadsnämnden. Ingen risk är för liten för att ta hänsyn till. Ett bra förebyggande arbete minskar risken för att en liten störning växer till en stor kris. Samordnarna³ för delarna inom handlingsprogrammet ansvarar för verksamhetsplanering, uppföljning och utvärdering för sitt respektive avsnitt.

Egenkontroll

En gång per år redovisas resultaten från respektive avsnitt i handlingsprogrammet i ett gemensamt dokument som presenteras för respektive nämnd. Samordnarna går igenom vad som genomförts och analyserar behovet av fortsatt arbete.

Statistik

Statistikunderlagen till de olika områdena hämtas från bland annat Socialstyrelsen, Statistiska Centralbyrån (SCB), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) inkluderat informationssystemet IDA, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) inkluderat öppna jämförelser samt kommunens kvalitet i korthet, kommunens egna verksamheter och årliga uppföljningar samt från Polismyndighetens trygghetsundersökningar.

Organisation och ansvar

Det offentliga, exempelvis myndigheter och kommuner, har ett omfattande ansvar för att bland annat telekommunikationer, el- och vattenförsörjning, transporter, räddningstjänst och sjukvård fungerar.

Den enskilde ska kunna räkna med akut hjälp och stöd vid en svår olycka. Det offentliga ska också ge den enskilde förutsättningar att hantera sin egen säkerhet på ett rimligt sätt, till exempel genom information⁴.

Trosa kommuns räddnings- och säkerhetsarbete sköts till stora delar av grannkommunen Nyköping och deras avdelning Sörmlandskustens räddningstjänst. Uppdragen är reglerade i civilrättsliga avtal. I vissa delar av detta handlingsprogram beskriver vi därför en verksamhet som täcker mer än bara vår egen kommuns geografiska område.



Kommunen



Kommunfullmäktige beslutar om handlingsprogrammet med bland annat övergripande mål.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för säkerhets- och trygghetsfrågorna i kommunen och utövar genom ansvariga tjänstemän fortlöpande uppföljning och tillsyn över arbetet med det samhällsinriktade och interna säkerhetsarbetet.

Nämnderna har ansvaret för att säkerhetsarbetet inom sina respektive områden bedrivs enligt kommunens handlingsprogram för säkerhet och trygghet tillsammans med de lagar som gäller. Samhällsbygg-

³ Samordnaren kan vara chef, handläggare eller kommunkontakt. Han/hon driver, utvecklar och följer upp respektive område.

⁴ www.dinsakerhet.se

^{*} Benämns också som enheten "Räddning och säkerhet"

nadsnämnden har ansvaret för lag om skydd mot olyckor och lag om brandfarlig och explosiv vara.

Cheferna ansvarar inom sina verksamhetsområden för att säkerhetsarbetet bedrivs enligt handlingsprogrammet.

Beredskapssamordnaren har samordningsansvar för att kommunens samlade säkerhets- och beredskapsarbete genomförs på ett effektivt och rationellt sätt. Som stöd i detta arbete finns även personal från Sörmlandskustens räddningstjänst⁵.

Samordnarna för varje strategisk inriktning i handlingsprogrammet (se föregående sida) ansvarar för att deras frågor tas med i verksamhetsplanering, uppföljning och utvärdering.

Den enskildes ansvar



Om du som enskild person upptäcker eller får kännedom om en brand eller en annan olycka ska du, om du har möjlighet, varna dem som är i fara och vid behov tillkalla hjälp. Detsamma gäller vid överhängande fara för en brand eller annan olycka. Ditt eget ansvar beskrivs mer detaljerat i respektive kapitel.

Lagar och styrdokument

Följande lagar och styrdokument ligger bland annat till grund för handlingsprogrammet:

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

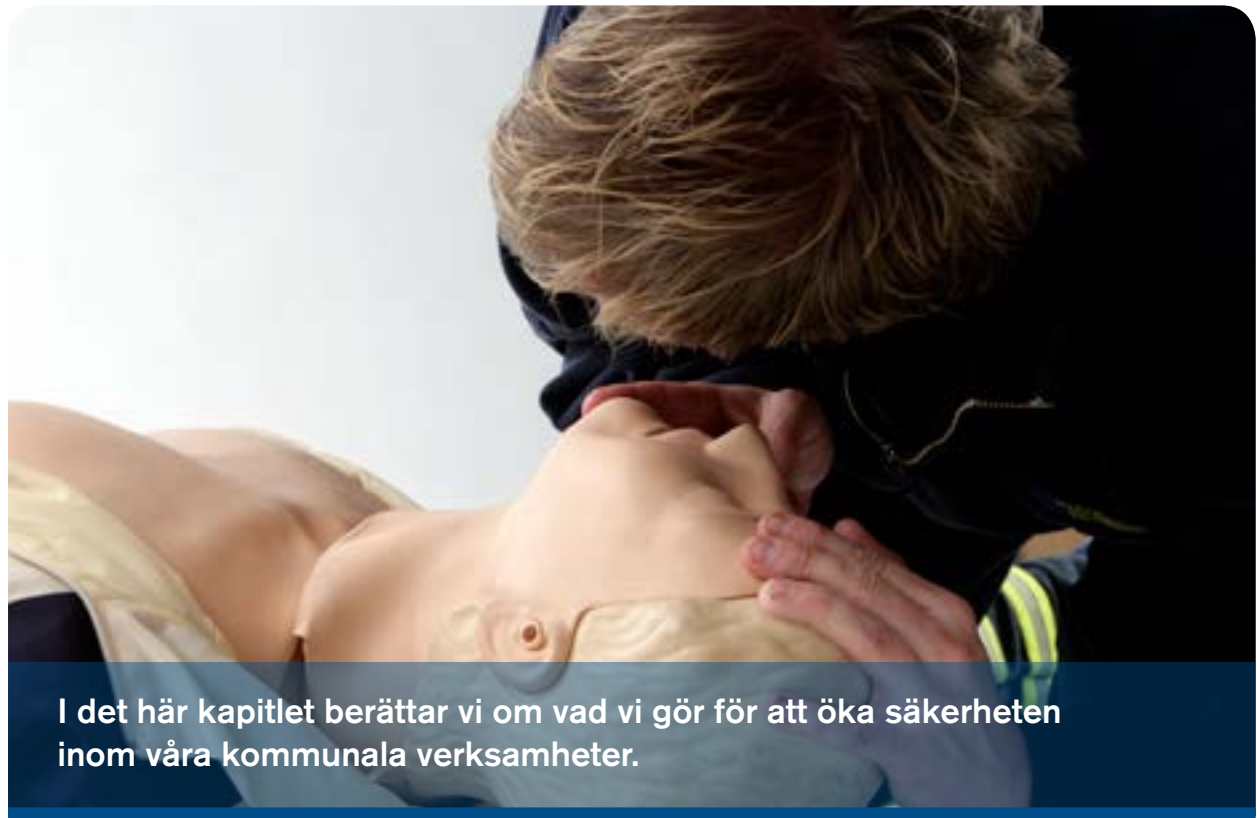
Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Avtal med Nyköpings kommun (Sörmlandskustens räddningstjänst)



⁵ Sörmlandskustens räddningstjänst är en avdelning inom Nyköpings kommun som bedriver räddnings- och säkerhetsarbete i Nyköping, Trosa, Oxelösund och Gnesta kommuner.



I det här kapitlet berättar vi om vad vi gör för att öka säkerheten inom våra kommunala verksamheter.

2. Kommunens interna säkerhetsarbete

Kommunens interna säkerhetsarbete har ingen speciell lagstiftning som grund. Däremot finns beröringspunkter till arbetsmiljölagen, arbetstidslagen, lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och lagen (2006:544) om extraordinära händelser. Till det kommer att försäkringsbolagen ställer villkor på ett aktivt systematiskt säkerhetsarbete.

Det interna säkerhetsarbetet ska både skydda kommunens egendom, verksamhet, anställda och brukare och att se till att kommunens verksamheter är robusta och kapabla att förebygga hot och hantera uppkomna händelser.

Riskbild

Kommunen är utsatt för många olika risker genom sin breda verksamhet och sitt stora lokalinnehav. Kommunen ansvarar även för en störningsfri verksamhet och har ett allmänt socialt ansvar för kommunens invånare. Exempel på risker i kommunala verksamheter:

Stöld	Elolyckor
Buller	Trafik
Svinn	Rån
Olycksfall	Drunkning
Miljöskada	Brand
Smitta	Farliga ämnen
Fallolyckor	Rymning
Vattenskada	Våld
Fuktskador	Stickskador
Hot	Vattenpölar
Klämskador	Inbrott
Ras	Trasiga lekredskap

Mål

► DET HÄR GÖR DU



Varje enskild person är skyldig att förebygga och avhjälpa olyckor. Det är därför mycket viktigt att också du som till exempel medarbetare, elev eller förälder i kommunal verksamhet är medveten om risker och har en god förmåga att göra en första insats.

► DET HÄR GÖR VI I KOMMUNEN



		Ansvarig	Medverkande	Indikator
Effektmål	Antalet skadetillfällen i all kommunal verksamhet ska minska			
Prestationsmål	Kartlägga riskerna i kommunala verksamheter genom att genomföra regelbundna säkerhetsronder med fastighetsägare och personal inom skola, förskola och omsorgens särskilda boenden.	KFT	Fastighetsägare och representer från de aktuella verksamheterna SKRTJ	Antal genomförda säkerhetsronder
	Utbilda och handleda kommunens chefer i systematiskt säkerhetsarbete.	Ansvarig chef	Utbildare från SKRTJ	Andel utbildade chefer
	Ge förutsättningar för kommunens anställda att aktivt kunna delta i säkerhets- och trygghetsarbetet.	Ansvarig chef	Utbildare från SKRTJ	Andel personal som genomgått Kommunal säkerhetsutbildning
	Ge elever kunskap om hur de undviker olyckor och hur de ska agera vid en olycka, via Skolans säkerhetsdagar	Ansvarig chef	SKRTJ, Ambulans, Polis, LF, Nobina, NTF och JUNIS	Andel medverkande klasser och barn i arrangemanget Skolans säkerhetsdagar

KFT: Kultur-, fritids- och teknikförvaltningen

LF: Länsförsäkringar

JUNIS: IOGT-NTO:s juniorförbund

SKRTJ: Sörmlandskustens räddningstjänst

NTF: Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande

Arbetsätt

Säkerhetsronder, arbetsmodell för riskinventering

Säkerhetsronder är en arbetsmodell som ökar riskmedvetenheten och engagemanget för säkerhets- och trygghetsfrågornas betydelse och ger ett underlag för ett förebyggande arbete. Fokus ligger på vardagsrisker ur ett verksamhetsperspektiv.

Kommunal säkerhetsutbildning

Utbildningen som all personal erbjuds ger dem en chans att aktivt kunna delta i det förebyggande säkerhets- och trygghetsarbetet. I utbildningen ingår delar som risker och brandskydd, första hjälpen (så kallad L-ABCDE), hjärt- och lungräddning (HLR) och handbrandsläckarpraktik. Vi utbildar också föreståndare för brandfarlig vara och deltar i kurser i att hantera hot och våld. Vi erbjuder också utbildning och handledning i systematiskt säkerhetsarbete för chefer inom kommunen.

Skolans säkerhetsdagar

Skolans säkerhetsdagar anordnas för elever i förskoleklass och årskurs 7. Säkerhetsdagarna är ett samarbete mellan räddningstjänsten, ambulans-

sen, polismyndigheten, bussbolag, försäkringsbolag, JUNIS och NTF. Syftet med säkerhetsdagarna är att ge kunskap och insikt i säkerhetsfrågor.

Tekniskt skydd

Trosa kommuns passersystem utökas och utvecklas kontinuerligt. Det fysiska skyddet (skalskydd, inbrottslarm, passersystem och brandlarm/utrymningslarm) på kommunens enheter ses över och förbättras kontinuerligt. Vi genomför också åtgärder mot skadegörelse på kommunens fastigheter till exempel snabb sanering, klotterskydd och information.

Försäkringsskydd

Kommunen har försäkringsskydd för bland annat egendomsskador, ansvarsskador, motorfordonsskador, miljöskadeförsäkring och olycksfall inom några av kommunens verksamheter, exempelvis för skolornas elever. Alla försäkringar ska tecknas via Kultur-, fritids-, teknik- och servicekontoret.

Organisation

Det interna säkerhetsarbetet samordnas av en tjänsteman i kommunen och tillsammans med Sörmlandskustens räddningstjänst i vissa delar. Det tekniska skyddet ansvarar Tekniska enheten för.





Här beskriver vi det olycksförebyggande och skadeavhjälpande arbete som görs utifrån lagen om skydd mot olyckor och lagen om brandfarlig och explosiv vara. Vi redogör också för den söttningsverksamhet som kommunen ansvarar för.

3. Skydd mot olyckor

Riskbild

Sörmlandskustens räddningstjänst som ansvarar för detta område verkar i en storstadsnära region med kraftig tillväxt. Riskbilden omfattar många skiftande händelsetyper vilket ställer krav på goda räddningsresurser och en organisation där medarbetarna har en bred kunskap, kompetens och förmåga att under varierande förhållanden arbeta före, under och efter en olycka.

Risker i hela verksamhetsområdet

Riskbilden i verksamhetsområdet kännetecknas av:

Trafik-/transportolycka
Översvämning/höga flöden
Kulturhistorisk bebyggelse
Stora idrottsanläggningar
Deponianläggningar
Sommarstugeområden

Sjöar och vattendrag
Väder
Järnväg
Anlagd brand
SSAB¹
AGA¹
Studsvik¹
Höghusbebyggelse
Hamnar
Sabotage
Sjukhus
Svafo¹

Skred/ras
E4
Klimatpåverkan
Skavsta Flygplats¹
Trosa kåkstad
Skog
Vårdboenden
Större oljeskada
Samlingslokaler
Vansinnesdåd
Skadegörelse
Oxelösunds hamn¹

¹) Omfattas av Sevesolagstiftningen⁶ och/eller av Lag om Skydd mot olyckor 2 kap 4§

⁶ Lag om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor SFS (1999:381)

Riskbilden är utgångspunkten för kommunens förberedelser för räddningsinsats. Dessa förberedelser beskrivs under rubriken "Beredskap för räddningstjänst" (sid 20) samt i ett informationsblad riktat mot allmänheten om typolyckor och räddningstjänstens förmåga.

Lokala risker inom kommunen

Trosa kommuns riskbild finns redovisad i en särskild riskanalys och även i Översiktsplan 2015. Dessa visar att riskbilden inte förändrats nämnvärt sedan förra handlingsprogrammet.

Riskbilden består främst av E4:an, Södra stambanan med bland annat transporter av farligt gods samt den omfångsrika och täta trähusbebyggelsen i centrala Trosa. Trähusbebyggelsen är kulturhistoriskt värdefull och är särskilt viktig att vårda för framtiden så kommande generationer också får möjlighet att uppleva den unika miljön. Kommunen har också en kuststräcka mot Östersjön och en skärgård med ett antal fast boende. Området är viktigt för fritidsaktiviteter och lockar många turister samtidigt som tillgängligheten för räddningsinsatser är begränsad vid exempelvis drunkningstillbud, personskador, miljöskador eller bränder.

Områden med risk för ras och skred är väl kända. Det finns skredriskskarteringar för områden med bebyggd mark i Vagnhärad och Trosa. På flertalet av de utpekade platserna är förebyggande skyddsåtgärder genomförda.

Såväl dåvarande Räddningsverket som Trosa kommun har tagit fram översvämningskarteringar för Trosaan. Dessa visar på områden som riskerar att översvämmas om flödet i ån ökar. Länsstyrelsen har nyligen låtit ta fram utredningar som bland annat visar på riskbilden utmed länets vattendrag. Dessa bekräftar de utredningar som kommunen sedan tidigare arbetar utifrån.

Kusten är också exponerad för risker kopplade till den ökande fartygstrafiken i Östersjön. Det gäller inte minst oljetransporter från ryska hamnar och det oljepåslag som fartygshaverier kan innebära i en känslig och svårsanerad miljö.

Förändringar i riskbilden

Tillväxt

Tillväxten i regionen bidrar till ökade risker framöver. Den planerade nya järnvägsförbindelsen Ostlänken förväntas påverka utvecklingen i regionen som helhet samt skapa förutsättningar för ett expanderande Vagnhärad och för verksamheter knutna till Skavsta flygplats. Exempel kan vara avsevärt fler flygningar, bränsletransporter, personresor och nyetableringar. Redan idag har Trosa kommun jämfört med andra kommuner höga mediantider för utryckningar. Det beror på att brandstationen ligger vid infarten till Trosa medan många utryckningar sker till E4:n, knappt en mil därifrån. Med ett växande Vagnhärad kommer denna utmaning att fortsätta vilket innebär att räddningstjänstens förmåga kommer att behöva belysas i takt med expansionen. Etableringen av fler höga byggnader förändrar förutsättningarna för brandskyddet och kräver i viss utsträckning nya tekniska lösningar och arbetssätt. Ytterligare riskkällor är trenden med ökat antal äldre som bor kvar hemma och fortsatt förtätning av tätorter.

Klimatförändringar

Enligt forskningsrön från SMHI⁷ kommer klimatförändringarna sannolikt att medföra längre nederbördsperioder, fler fall av extrem nederbörd och extrema vindar samt högre havsnivåer med ökad risk för översvämningar, skred och andra skador. Det kan öka risken för störningar och avbrott i samhällsviktiga verksamheter.

Samhällsutveckling

Samhällsutvecklingen medför också att sociala strukturer, värderingar och normer förändras över tiden. Det kan bland annat ses i att det finns ett tydligt samband mellan segregation, socioekonomisk stress och antalet anlagda bränder (SP⁸). Det är rimligt att anta att även andra skadehändelser och olyckor har samma koppling.

Ökade flyktingströmmar gör att fler tillfälliga och provisoriska boenden kan komma att skapas vilket ställer ökade krav inom tillsyn, utbildning och information kopplat till dessa boenden.

7 www.smhi.se (sök "klimatforskning") och MSBs rapport "Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap – en översikt"

8 SP rapport 2013:22: "Anlagd brand – ett samhällsproblem"

Omvärldsbevakning och framtiden

För att kunna möta de förmodade eller förväntade förändringarna i riskbilden bedriver kommunen på olika sätt en aktiv omvärldsbevakning i analysarbetet och i planeringen av åtgärder mot framtida hot.

Mål

Nationell inriktning

Det finns två nationella mål i Lagen om skydd mot olyckor. Ett av målen är att människors liv och hälsa samt egendom och miljö ska erbjudas ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor med hänsyn till de lokala förhållandena. Det andra är att räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

MSB har även på uppdrag av regeringen tagit fram en nationell strategi för att stärka brandskyddet för den enskilda människan, med visionen att "ingen ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av bränder i Sverige".

► DET HÄR GÖR DU



Du som enskild medborgare har det främsta ansvaret för att skydda ditt liv och din egendom och att inte förorsaka olyckor. Det innebär att du är skyldig att genomföra rimliga åtgärder för att uppfylla ditt ansvar.

Du som äger eller innehar en byggnad eller annan anläggning har särskilda krav på dig att ha utrustning för brandskydd och sköta utrymning vid brand och andra olyckor. Du ska också i vissa fall dokumentera ditt brandskydd.

Först om du själv, eller med hjälp av någon annan, inte kan ingripa vid olyckshändelser eller överhängande fara för en olyckshändelse, har kommunen eller staten en skyldighet att ingripa genom räddningstjänst.



► DET HÄR GÖR VI I KOMMUNEN



Trosa kommun arbetar för ett säkrare och tryggare samhälle där ingen människa kommer till skada och där inga olyckor inträffar i enlighet med MSB:s nollvision. De prioriterade grupperna i det förebyggande arbetet är barn, äldre och personer med särskilda stödinsatser från samhället.

◀◀ FÖRE EN HÄNDELSE

		Ansvarig	Medverkande	Indikator
Effektmål	Antalet händelser som leder till räddningsinsats ska fortlöpande minska i förhållande till riskbilden	Stat Kommun Den enskilde	Stat Kommun Den enskilde	Egen statistik: • Anlagd brand • Utvecklad brand i byggnad • SKL:s Öppna jämförelser
	Den enskildes förmåga att förebygga och hantera oönskade händelser ska fortlöpande öka	Stat Kommun Den enskilde	Stat Kommun Den enskilde	Egen statistik: • Förekomst av brandvarnare och släckutrustning • Inkomna "Onödiga brandlarm" • Analys av Insatsrapporter (allmänhetens beteende) • MSB:s trygghetsmätning
Prestationsmål	Utbilda, informera och ge råd inom det olycksförebyggande området	SKRTJ	Kommunens övriga aktörer i samverkan med SKRTJ Skorstensfejar-mästare	Egen statistik: • Utbildnings- och informations insatser • Tillfällen med eldningsinformation vid brand-skyddskontroll
	Genomföra tillsyn samt myndighetsutövning inom LSO och LBE	SKRTJ	Skorstensfejar-mästare	Egen statistik: • Genomförda tillsyner i offentliga miljöer och i hemmiljö • Genomförda brand-skyddskontroller och ärenden om egenstötning • Servicemätning Nöjd kund index

		Ansvarig	Medverkande	Indikator
Prestationsmål	Fortsätta arbetet med att ta fram en plan för säkerhet vid vatten	Utpikad aktör i kommunen	KFT Skolkontor Miljökontor SKRTJ	Framtagen plan

SKRTJ: Sörmlandskustens räddningstjänst

LBE: Lagen om brandfarliga och explosiva varor

LSO: Lagen om skydd mot olyckor

KFT: Kultur-, fritids- och teknikförvaltningen

Arbetsätt

Information och utbildning

Information och utbildning är en viktig del av det förebyggande arbetet och sker främst genom anpassade utbildningar för olika grupper inom skola och annan offentlig sektor, näringslivet, organisationer, föreningslivet, med flera.

Syftet med informationen och utbildningarna är att ge den enskilde en god möjlighet att skydda sitt liv och sin egendom och att inte orsaka olyckor.

Drygt 8 000 personer, eller ca 10 procent av invånarna i regionen, nås årligen av utbildning och information i någon form.

Tillsyn, tillstånd och skriftlig redogörelse för brandskyddet

Sörmlandskustens räddningstjänst bedriver tillsyn över den enskildes skyldigheter att ha ett skäligt brandskydd⁹ samt över hanteringen av brandfarliga och explosiva varor¹⁰. Medverkan sker även vid tillsyn av åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor¹¹. Tillsynen planeras och bedrivs enligt ett lokalt styrdokument, "Tillsynsprocessen". I dokumentet beskrivs även hanteringen av den skriftliga redogörelsen som är föreskriven. Som ett led i arbetet med nollvisionen för brandskydd¹² riktas ett fortsatt fokus mot olika typer av tillsyner och genomgångar av bostadsmiljöer.

Sörmlandskustens räddningstjänsts uppgifter inom lagen om brandfarliga och explosiva varor (tillsyn och tillstånd) är reglerade via avtal med respektive kommun. Vilka som får utföra vad inom det brandförebyggande arbetet styrs via särskild delegationsordning.

I flera år har kommunen i samarbete med Sörmlandskustens räddningstjänst genomfört ett omfattande informationsarbete i Trosas äldre kåkstad och tagit fram en handlingsplan.

En stor del av fastighetsägarna har fått råd om hur de kan förbättra sitt brandskydd och vi har gjort en genomgång av området i stort. Fastighetsägarna har dels bjudits in till informationsmöten, dels fått egna besök och enskild rådgivning. Handlingsplanen följs upp kontinuerligt av Trosa kommun.

Sotning och brandskyddskontroll

Kommunen ansvarar för sotning (kallas även rengöring av fasta förbränningsanordningar) och brandskyddskontroll. Tidsintervall för brandskyddskontroll (så kallade frister) föreskrivs av MSB. Frister för sotning och andra frågor som tillhör området beslutas av kommunen.

⁹ Lagen om skydd mot olyckor (2003:778)

¹⁰ Lagen om brandfarliga och explosiva varor (2010:1011)

¹¹ Lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (1999:381)

¹² www.msb.se, sök "Nollvision"

I Trosa kommun genomförs det praktiska arbetet inom sotning och brandskyddskontroll av en entreprenör. Verksamheten följs upp av samhällsbyggnadskontoret.

Kommunen får medge att en fastighetsägare utför eller låter annan behörig person utföra sotning på den egna fastigheten, om sotningen kan ske på ett ur brandskyddssynpunkt betryggande sätt. Vilka som får utföra vad inom området styrs via särskild delegationsordning.

Vid brandskyddskontroller kontrollerar vi även om det finns brandvarnare och handbrandsläckare. Du får samtidigt information om brandskydd och hur du eldar rätt i din kamin, kakelugn eller öppna spis.

Rådgivning

För att underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt intentionerna i lagen om skydd mot olyckor har Sörmlandskustens räddningstjänst

rådgivning inom flera olika områden, bland annat i bygg- och planprocessen. Inom området rådgivning finns ett flertal informationsblad framtagna, bland annat om utrymning med hjälp av Sörmlandskustens räddningstjänst (stegutrymning) och en vägledning¹³ för riskhänsyn i planprocessen kopplat till transporter av farligt gods.

Eldningsförbud

I Trosa innerstad gäller förbud mot öppen eld för bränning av trädgårdsavfall med mera. Förbudet gäller inte för grillning med utrustning som är avsedd för ändamålet. Det gäller heller inte eldning i eldstäder för uppvärmning av hus.

Tjänstemän från Sörmlandskustens räddningstjänst kan avråda från eldning eller utfärda eldningsförbud enligt särskild delegationsordning.

●●● UNDER EN HÄNDELSE

		Ansvarig	Medverkande	Indikator
Effektmål	Räddningsinsatsen ska påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt utifrån en grundberedskap	SKRTJ	SOS Alarm Omkringliggande räddningstjänster, industri räddningstjänster samt andra samverkande organisationer inom området i väntan på räddning (IVPR)	Egen statistik: • Responstider i öppna jämförelser • Insatsutvärderingar • Räddat värde

¹³ "Vägledning om farligt gods i fysisk planering i Södermanland".
www.lansstyrelsen.se/sodermanland

		Ansvarig	Medverkande	Indikator
Effektmål	Brand ska upptäckas och släckas inom två minuter i byggnader där människor finns närvarande		Kommun Stat Den enskilde	Egen statistik: • Förekomst av Brandvarnare och släckutrustning • Inkomna "Skarpa brandlarm" • Analys av Insatsrapporter (allmänhetens beteende) Trygghetsmätning från MSB
Prestationsmål	Skapa förutsättningar för säkra och effektiva räddningsinsatser genom planering, övning och uppföljning/utvärdering	SKRTJ	SOS Alarm Särskilda objekt Omkringliggande räddningstjänster	Genomfört övningsprogram Insatsutvärderingar
	Öka förmågan till tidigt ingripande, exempelvis med FiP (första insatsperson).	SKRTJ		Egen statistik över antalet stationer med FiP Responstider i öppna jämförelser
	Driva utvecklingen med att den enskilde eller andra samhällsresurser ska påbörja skadeavhjälpan åtgärder innan räddningstjänsten kommer på plats	SKRTJ	Vård- och omsorgskontoret Tekniska enheten Den enskilde	Antal resurser för IVPR Antal områden med "förstärkt medmänniska"
	Analysera och föreslå ett koncept för återkoppling eller krisstöd till drabbade vid en önskad händelse	SKRTJ	Socialkontoret Aktörer från kommunens POSOM verksamhet	Framtaget förslag

SKRTJ: Sörmlandskustens räddningstjänst
IVPR: Arbetssättet "I väntan på räddningstjänst",
se nästa sida.

FiP: Förste Insatsperson

Arbetsätt

Vi begränsar skadorna

Trots ett väl fungerande förebyggande arbete kommer det alltid att inträffa händelser där det behövs snabb hjälp genom insatser från samhället. Vid olyckor och andra nödlägen kan du som enskild få hjälp från kommunens organisation för räddningsinsats, Sörmlandskustens räddningstjänst.

Hjälpen består dels av en första insats med en eller flera personer dels ökade resurser som byggs på utifrån behov. Du kan läsa mer om dessa resurser under avsnittet "Beredskap för räddningstjänst" längre fram i detta kapitel.

Vi samverkar med andra

Såväl före som efter en olycka behövs samverkan med andra myndigheter och resurser. Det kan röra sig om förstärkning av räddningsresurser från närliggande räddningstjänster men även om andra organisationer som agerar vid en olycka. Räddningstjänsten har avtal om insats i annan kommun med angränsande kommuner.

■ Landstinget

Trosa kommun har genom Sörmlandskustens räddningstjänst avtal med landstinget om att närmaste räddningstjänstsresurser kan larmas vid förmodat hjärtstopp, så kallat "I väntan på ambulans" eller IVPA-larm.

2012-2014 genomförde Sörmlandskustens räddningstjänst totalt 110-120 insatser per år vid hjärtstopp och trenden är ökande.

En av landstingets katastrofcontainrar är placerad på brandstationen i Oxelösund. Sörmlandskustens räddningstjänst har i uppgift att transportera ut containern och upprätta en uppsamlingsplats med uppvärmt tält, så att akutsjukvården kan bedrivas under tak på en olycksplats någonstans i regionen.

■ Polisen

Tack vare ett samarbete mellan polis, landsting och länets räddningstjänster är vi med och ger snabb

hjälp när någon hotar att ta livet av sig. När SOS tar emot samtal om självmordsbenägna personer larmas alla ovanstående aktörer för att så tidigt som möjligt kunna avbryta händelseförloppet. Så kallade hot om suicid var tidigare enbart polisens ärende men sedan 2013 är betydligt fler personer i Sörmland utbildade att hantera dessa händelser.

2014 genomförde Sörmlandskustens räddningstjänst totalt 21 insatser kopplat till hot om självmord. Mellan januari och maj 2015 genomfördes 19 sådana insatser.

Sambruk

Sörmlandskustens räddningstjänst har sedan 2013 deltagit i ett forum som kallas "dialogmöte om sambruk". Syftet är att dela goda idéer för att kunna förenkla, effektivisera och kunna använda den kommunala resursen på ett bra och effektivt sätt och då i första hand innan och i samband med olyckor och olyckshändelser. Några av de arbetssätt som kan vara tillämpbara i en framtid är:

- ▷ konceptet "I väntan på räddning" (IVPR) där t.ex. sjukvårdspersonal och teknisk personal som är ute runt om i kommunen har de förutsättningar som krävs för att kunna göra ett första ingripande vid en händelse i dess närhet
- ▷ gemensam kommunsamordningscentral mellan flera kommuner som tar emot larm om brand, inbrott, kommunala fastighetsjourer och trygghetslarm
- ▷ förstärkt medmänniska där boende i ett område får larm och kan hjälpa till vid hjärtstopp, brand m.m. i sitt närområde

Vattensäkerhet

Trosa kommun ska fortsätta arbetet med att ta fram en plan för säkerhet vid vatten. Arbetet inriktas mot svenska livräddningssällskapets kriterier för En vattensäker kommun¹⁴.

¹⁴ www.svenskalivreddningssallskapet.se

EFTER EN HÄNDELSE

		Ansvarig	Medverkande	Indikator
Effektmål	Räddningstjänsten ska dra och sprida lärdomar från inträffade händelser och därigenom genomföra effektivare olycksförebyggande arbete tillsammans med effektivare räddningsinsatser	SKRTJ	Övriga aktörer i kommunen Andra räddningstjänster Polisen Trafikverket Statens haverikommission MSB	Systematik för erfarenhetsåterföring från egna och andras händelser
Prestationsmål	Fördjupade olycksundersökningar utförs vid behov efter insats och händelser inom kommunala verksamheter	SKRTJ Aktör i kommunen	Aktörer i kommunen Andra räddningstjänster Polisen Trafikverket Statens haverikommission MSB	Egen statistik över utförda fördjupade olycksundersökningar

SKRTJ: Sörmlandskustens räddningstjänst

MSB: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Arbetssätt

Analys och olycksundersökningar

När en olycka har inträffat som krävt en räddningsinsats ska den utredas. Efter varje insats skrivs en insatsrapport. Om det finns behov av en djupare undersökning kan en utökad olycksundersökning genomföras. Beroende på behov och intresse kan den utökade undersökningen vara mer eller mindre omfattande. Vid behov utreder Sörmlandskustens räddningstjänst även olyckor från annan kommunal verksamhet.

Lärande från insatser sker inte bara genom egna utredningar efter olyckor utan också genom att andras erfarenheter analyseras och sprids i organisationen.

Organisation

Sörmlandskustens räddningstjänst bedriver räddnings- och säkerhetsarbete i Nyköping, Oxelösund, Trosa och Gnesta kommuner. Verksamheten är en del av Nyköpings kommun och uppdragen i de

övriga tre kommunerna regleras i civilrättsliga avtal. All personal är därför anställd av Nyköpings kommun men kan vara placerad i Trosa kommun. Läs mer om detta under avsnittet "Beredskap för räddningstjänst".

Hur snabbt kommer vi fram?

Den tid det tar från att du ringer 112 till att räddningstjänsten är på plats kallas responstid. Tiden redovisas som mediantid i minuter och följs kontinuerligt upp av räddningstjänsten.

Responstider	2011	2012	2013	2014
Källa: SKL:s Öppna jämförelser				
Gnesta	18,4 min	14,4 min	18,4 min	14,0 min
Nyköping	13,6 min	14,3 min	12,3 min	14,1 min
Oxelösund	12,1min	12,7 min	10,7 min	12,5 min
Trosa	16,3 min	17,4 min	17,4 min	15,7 min

Beredskap för räddningstjänst

Beredskap för räddningstjänst upprätthålls av en operativ organisation som är bemannad dygnet runt. Samtliga resurser kan användas i hela regionen; Nyköping, Gnesta, Oxelösund och Trosa och beskrivs i bilden här intill.

Beredskapen är dimensionerad för att med en snabb första insats klara de enligt riskanalysen mest frekventa olyckstyperna och för att efter en styrkeuppbyggnad kunna göra en samlad insats med de taktiska enheter som krävs vid större "sällanhändelser" som kan inträffa. Kompetens- och utrustningsfördelning beskrivs djupare i styrdokument för räddningstjänstens övningsverksamhet.

Räddningsinsats

Heltidsbemanning

I Nyköpings tätort finns en brandstation med bemanning dygnet runt. Här ska räddningsfordon vara på väg mot skadeplats 90 sekunder efter larm. Vid denna station finns bland annat vattendykare som bemannas under minst två tredjedelar av året. Stationen i Nyköping fungerar som servicestation åt övriga brandstationer med både extra räddningsfordon och materiel.

Räddningspersonal i beredskap

I Trosa kommun finns en brandstation med räddningspersonal i beredskap (RiB). De ska vara på väg mot larmadress/olycksplats fem minuter efter inkommet larm. I Vrena, Näveklarn, Gnesta och Oxelösund finns också brandstationer med räddningspersonal i beredskap (RiB) under samma förutsättningar. I Nyköpings tätort ska RiB-styrkan vara på väg mellan 8-10 minuter beroende på tid på dygnet.

Första insatsperson (FiP) finns på två orter, Gnesta samt i Näveklarn. FiP innebär att en brandman/styrkeledare har ett utryckningsfordon med sig under beredskapen. Vid larm åker FiP direkt till skadeplats vilket innebär att hjälpen kan komma fram tidigare.

Räddningsvärn/frivillig brandkår

I orterna Gåsinge, Kila, Näveklarn och Tystberga finns räddningsvärn/frivillig brandkår. Eftersom verksamheten bygger på frivillighet är målet att fyra personer med räddningsfordon rycker ut inom 10 minuter efter ett larm.

Resurser för eventuella samtidiga händelser

Grundberedskapen för räddningsinsatser är dimensionerad för en första händelse. Planering inför

Vår förmåga



Bemannning, områden och anspänningstider (maxtid från att larmet når räddningstjänsten till att styrkan rycker ut):

Högre ledningsfunktioner RC STAB	Nyköping 90 s Heltid 	Nyköping 10/8 min Beredskap Dag/Kväll & helg 	Oxelösund 5 min Beredskap 	Trosa 5 min Beredskap 	Gnesta 5 min Beredskap
Vrena 5 min Beredskap 	Nävekvärn 5 min Beredskap 	Tystberga Målsättn: 10 min Frivilligt värn 	Gåsinge Målsättn: 10 min Frivilligt värn 	Studsvik Industriräddningstjänst 	SSAB Industriräddningstjänst
	Nävekvärn Målsättn: 10 min Frivilligt värn 	Kila Målsättn: 10 min Frivilligt värn 	Skavsta Flytplatsräddningstjänst 		

I byggnadstekniska frågor måste även hänsyn tas till de olika insatstiderna i regionen. Då kan inte heller värnen tillgodoräknas som en förmåga eftersom de inte har obligatorisk tjänstgöring. Kontakta oss för mer information.



eventuella samtidiga händelser samt strategiska åtgärder för att skapa en beredskap under pågående insats hanteras av räddningstjänstens högre ledningsfunktioner. Detaljerad beskrivning av ledningsfunktionerna finns i Sörmlandskustens räddningstjänsts handbok – operativ ledning och samverkan.

Stöd från andra räddningstjänster

Sörmlandskustens räddningstjänst har avtal om så kallad gränslös räddningstjänst med räddningstjänsterna i Sörmland, Södertörns brandförsvärsförbund och Räddningstjänsten Östra Götaland. Organisationerna ska hjälpa varandra både som förstärkning och vid första insats. Överenskommelsen innebär att närmaste styrka alltid larmas. Dessutom har vi tillgång till MSB:s förstärkningsresurser inom skogsbrand, översvämning, oljeutsläpp och kemikalieolyckor.

När personal ur beredskapen deltar i aktiviteter som till exempel egen övning, utbildning och information till enskilda eller vid tillsyner kan anspänningstiderna bli något längre än normalt.

Sjöräddning

Sörmlandskustens räddningstjänst är representerad i Sjöfartsverkets sjöräddningsråd för samverkan kring räddningsinsatser i kustområdet. De kommunala räddningsstyrkorna (se bild på sid 30) är en resurs även vid räddningstjänst på statligt vatten där Sjöfartsverket och Kustbevakningen är ansvariga för livräddning respektive miljöräddning. Information om gränsområden finns i stycket om "Hamnar och deras gränser i vattnet". Nyköpings, Oxelösunds och Trosa kommuner har även en oljeskyddsplan för Östersjö-kusten.

Den ideella föreningen Sjöräddningssällskapets närmsta stationer ligger i Trosa och Arkösund. Där finns bland annat tyngre båtar och svävare placerade.

Flygräddning

Om en saknad luftfarkost hittas på marken eller i insjöar, vattendrag, kanaler och hamnar ansvarar kommunen för räddningstjänsten.

Sörmlandskustens räddningstjänst bedriver utbildning för blivande brandmän och befäl på flygplatser.

Räddningsledning

Ledning av räddningsinsatser sker utifrån Sörmlandskustens räddningstjänsts handbok för operativ ledning och samverkan. I Sörmland finns även den särskilda stabsorganisationen Stab Sörmland som övas kontinuerligt och kan aktiveras vid en olycka.

Förmåga att genomföra och leda räddningsinsatser

Organisationen är anpassad att kunna hantera de vanligaste olyckorna med egna resurser och kunna leda och samverka med tillkommande resurser vid en större olycka. Förmågan kan ökas från en första ledning av enskild enhet till att leda en styrka på 90 personer insatta inom 90 minuter vid en omfattande insats.

Vårt mål är att Första Insatsperson införs i Vrena, Oxelösund och Trosa med start under 2016.

Vill du läsa mer?

- ▷ Typolyckor och räddningstjänstens förmåga
 - ▷ Handbok för operativ ledning och samverkan
 - ▷ Plan för räddningsinsatser för Sevesoanläggningar
 - ▷ Stab Sörmland
 - ▷ Om larmet går – information till allmänheten vid Sevesoanläggningar
- Se www.skrjtj.se

Sörmlandskustens räddningstjänsts förmåga att hantera kemikalieolyckor är under utredning utifrån regionens riskbild och närliggande resurser.

Utalarmering och radiokommunikation

Utalarmeringstjänsten upphandlas av länets kommuner under 2015. Regeringens alarmeringsutredning beräknas bli klar under senare delen av 2016 och en förändring av alarmeringsuppdraget beräknas tidigast kunna vara infört 2018-2019.

För att kommunicera med varandra och med andra aktörer använder Sörmlandskustens räddningstjänst den digitala kommunikations- och larmmottagningsutrustningen Rakel ("Radiokommunikation för effektiv ledning"). Det är ett landstäckande kommunikationssystem där vi kan kommunicera med SOS, polis och ambulans på väg till och under en insats.

Högre ledningsfunktioner inom Sörmlandskustens räddningstjänst

Räddningschef i beredskap (RCB), ska svara på telefon direkt och Rakel inom 90 sekunder samt befinna sig inom Sörmlandskustens räddningstjänsts insatsområde. RCB fungerar också som **Tjänsteman i beredskap** och stöd till kommunledningarna vid större händelser och kriser i Gnesta, Nyköping, Oxelösund och Trosa (för TiB se kapitel Krisberedskap).

Insatsledare ska svara på samband, Rakel och telefon direkt. Hur insatsledaren kan röra sig inom området beror på heltidsstyrkans storlek.

Hamnar och deras gränser i vattnet

Den kommunala räddningstjänsten ansvarar för räddningsinsatser inom hamnområdet. I följande bilder förklarar vi detta område genom avvikande färgmarkering.

I Trosa, bild 1 nedan, begränsas området till vattnen Tureholmsviken, Trosa Hamn och Östra stadsfjärden, begränsade av en linje från nordöstra udden vid Eknäs rakt österut mot Öbolandet i väster och i öster en linje från Stora Kronskares sydligaste udde rakt västerut mot Lilla Kronskares.



I Nyköping, bild 2 nedan, begränsas området av Stadsfjärden, väster om meridianen genom Brandholmens fyr.



Studsvik, bild 3 på nästa sida, begränsas området av den del av hamnområdet som enligt sjökortet är stängt för obehöriga och markeras av bojar i Tvären.



Oxelösund, bild 4 nedan, begränsas området till vattnen innanför linjen Djursgravens västra sida till Jagersös nordvästra udde, via Käntingen till Femöre, linjen östra spetsen Ljungholmen till nordvästra ud-den Furön (Bjurshalsen), Furöns norra strandlinje till nordöstra spetsen Furön, via kumlet nordöst Furön till Danviksholmens norra spets därefter nordvart via västra sidan om Hästholmen, Höga Hästholmen och Korpholmen och slutligen rakt in mot Brannäs.



Varning till allmänheten

Vi kan varna och informera kommuninvånare vid allvarigare olyckshändelser via talmeddelande till fast telefoni och via SMS till adressregistrerade mobiltelefoner. Varningen åtföljs av aktuell information, råd och anvisningar i radio och TV. Vidare information kan sökas på till exempel webbplatsen Krisinfo.se, informationsnumret 113 13 eller på kommunens webbplats. Läs också om kriskommunikation under kapitlet Krisberedskap.

Höjd beredskap

Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB) bygger på freds räddningstjänstens grund och dimensioneras efter den aktuella hotbilden.

Förändringar i säkerhetsläget i omvärlden har medfört att de statliga myndigheterna genomför en översyn av beredskapen mot väpnat angrepp. Därmed kan vi förvänta oss en ny inriktning för beredskapsförberedelserna och civilförsvaret den närmaste tiden.





4. Krisberedskap

Kommunen har en krisberedskap enligt lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (SFS 2006:544). Hur beredda vi är på att möta en extraordinär händelse bygger på de saker vi genomför för att hantera störningar och olyckor i vardagen.

Syftet är att vi ska ha förmåga att motstå störningar och olyckor och att kunna hantera konsekvenserna av det inträffade. Vår förmåga i fredstid är också grunden för hur vi planerar för höjd beredskap och krig.

Allvarlig/extraordinär händelse

Med allvarlig eller extraordinär händelse avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser.

Riskbild

Riskbilden kan förändras snabbt och inträffade händelser visar att det otänkbara sker. Exempel på tänkbara extraordinära händelser:

Terrorhandlingar
Klimatförändringar
Epidemier/pandemier
Värmeböljor
Längre avbrott i el, vatten och IT-system

Mål

Nationell inriktning

Övergripande mål och principer

Samhällets krishantering syftar till att upprätthålla de grundläggande och samhällsviktiga funktionerna även vid en svår påfrestning genom att vidta åtgärder för att förebygga identifierade risk- och sårbarheter och ha förmåga att hantera uppkomna kriser.

Målen för samhällets krisberedskap är att:

- ▷ Skydda människors liv och hälsa
- ▷ Värna samhällets funktionalitet
- ▷ Upprätthålla grundläggande värderingar, demokrati, rättssäkerhet samt mänskliga fri- och rättigheter

Förmågan att klara en extraordinär händelse byggs ur ett underifrånperspektiv och baseras på den ordinarie verksamhetens krav på säkerhet och uthållighet enligt tre principer:

Ansvarsprincipen

Den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden ska ha motsvarande ansvar även under krissituationer och under höjd beredskap. Ansvarsprincipen innebär också ett ansvar för varje aktör att samverka med andra.

Likhetsprincipen

En verksamhets organisering och lokalisering vid en kris eller under höjd beredskap ska så långt som möjligt överensstämja med hur ordinarie organisation ser ut.

Närhetsprincipen

En kris ska, så långt som det är möjligt, hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga.

► DET HÄR GÖR DU



Du som enskild bör ta ett eget ansvar för att ha en viss grundberedskap för att hantera tillfälliga bortfall av ström, telefoni, värme och vatten. Det är också viktigt att följa myndigheternas anvisningar och övrig information vid en kris. Du hittar flera råd på exempelvis Civilförsvarsförbundets webbplats www.civil.se och på MSB:s webbplats www.dinsakerhet.se

► DET HÄR GÖR VI I KOMMUNEN



Kommunen har i krisberedskapsfrågor ansvar såväl för sina egna sårbarheter och sin egen förmåga, som för att samordna frågorna i kommunens geografiska område (se även rubriken "Samverkan" längre fram i detta kapitel).

Uppgifter som åligger kommunen enligt lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544) kan sammanfattas i följande punkter:

Kommunen ska:

- ▷ ha god kunskap om risker och sårbarhet.
- ▷ planera för hur risker och sårbarhet ska undanröjas eller minskas.
- ▷ ha god förmåga att hantera en extraordinär händelse och ha en samlad bild av risker, sårbarhet och förberedelser för krishantering.
- ▷ samordna all krishantering i sitt geografiska område.

		Ansvarig	Medverkande	Indikator
Effektmål	Minska sårbarheten i samhällsviktiga verksamheter för att de ska kunna fungera även under pågående kriser			
Prestationsmål	Löpande jobba med att identifiera sårbarheter för att kunna vidta sårbarhetsreducerande åtgärder för samhällsviktiga verksamheter (RSA)	KS	SKRTJ och kommunens beredskapssamordnare i samverkan med kommunens verksamheter	Antal RSA

		Ansvarig	Medverkande	Indikator
Effektmål	Utvecklat arbete inom kommunens geografiska områdesansvar			
Prestationsmål	Öka samverkan och samarbete med myndigheter, privat näringsliv samt andra aktörer (privat offentlig samverkan)	Kommunens beredskaps-samordnare	Kommunen i samverkan med andra aktörer	
Effektmål	Ha en god förmåga att leda vid krishändelser eller extraordinära händelser			
Prestationsmål	Aktuell och övad krisledningsplan finns	KF	Kommunens beredskapssam-ordnare Kommunledning	
	Det finns ändamålsenligt utrustade och robusta ledningsplatser som kan användas vid en krishändelse oavsett typ av samhällsstörning	KF	Kommunens beredskapssam-ordnare Kommunledning	
Effektmål	Kommunen har en god förmåga att hantera kriser			
Prestationsmål	Riktlinjer och styrdokument re-videras för intern krisberedskap inom kommun och för kommunala verksamheter	KF	Kommunens beredskapssam-ordnare Kommunledning	Följs upp genom kommunöverens-kommelsen
Effektmål	Medborgaren är medveten om sitt eget ansvar för sin grundberedskap vid kriser			
Prestationsmål	Informera allmänheten om deras eget ansvar att hantera bortfall av t ex värme, dricksvatten och el	SKRTJ	Den enskilde	Antal besök på utsedd webbplats
	Aktuell och övad krisledningsplan finns	KF	SKRTJ	

KS: Kommunstyrelsen

KF: Kommunfullmäktige

SKRTJ: Sörmlandskustens räddningstjänst

RSA: Risk- och sårbarhetsanalys

Arbetsätt

Beredskapsplaneringen bygger på att identifiera grundläggande funktioner för samhället som måste fungera även under en pågående kris (kontinuitetsplanering). Ett viktigt led i planeringen är att upptäcka de sårbarheter och risker som kan hota verksamheter som måste fungera även under svåra förhållanden. Åtgärder planeras och vidtas sedan för att säkerställa identifierade samhällsviktiga verksamheter. Exempel på samhällsviktiga verksamheter är vatten, el och livsmedelsförsörjning.

Trosa kommun ska för mandatperioden ha ett särskilt styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap. Dokumentet beskriver det arbete som bedrivs löpande för att identifiera samhällsviktiga verksamheter och analysera risker och sårbarheter i grundläggande samhällsfunktioner samt de åtgärder som kommunen avser att genomföra för att öka samhällsviktiga verksamheters förmåga att fungera även under en pågående kris.

Det är kommunfullmäktige som fastställer kommunens mål och riktlinjer för kommunens krisberedskap.

Krisplaner tas fram för verksamheter som alltid måste fungera. Dessa utformas så generellt att de kan utgöra stöd även vid oförutsedda händelser. Krisplaneringen baseras på den ordinarie organisationens grundförmåga och beredskapsplaneringen inriktas mot att säkra samhällsviktiga verksamheter genom förebyggande arbete och förberedelser för skadebegränsande åtgärder.

Utöver kommunens engagemang behöver även medborgarna ta ett eget ansvar för att ha en viss grundberedskap för att hantera tillfälliga bortfall av ström, telefoni och vatten.

Organisation

Kommunens krisberedskapsarbete samordnas av Trosa kommuns beredskapssamordnare tillsammans med säkerhetssamordnare vid Sörmlandskustens räddningstjänst, med att i nätverk och arbetsgrupper sammanställa hotbilder och ta fram åtgärdsförslag.

Kommunens krisledningsförmåga

Kommunens förmåga att leda verksamheten i olika krissituationer och andra påfrestande situationer bygger på vardagliga och robusta strukturer med ansvars-, närhets och likhetsprincipen som grund.

Trosa kommun har en plan (krisledningsplan) för kommunens förmåga att leda verksamheten i olika krissituationer och andra påfrestande situationer (extraordinära händelser) med fastställda mål för kommunens krishanteringsförmåga.

Kommunens krisledningsorganisation är kärnan i kommunens ordinarie ledningsorganisation vid höjd beredskap och krig.

Tjänsteman i beredskap (TIB)

TIB är en ständigt tillgänglig kommunal tjänsteman, samordnad med rollen som räddningschef i beredskap. Huvuduppgiften för TIB är att säkerställa kommunens handlingsförmåga vid kriser och extraordinära händelser.

Vid alla händelser som medför samhällsstörningar, ett stort medialt intresse eller att kommunen på ett eller annat sätt behöver agera snabbt och effektivt så ska TIB informeras. Var och en i den kommunala verksamheten som har ansvar för eller kännedom om det inträffade har också ansvar för att kontakta TIB.

Tjänsteman i beredskap kan om det är nödvändigt för ett snabbt och effektivt agerande, under ett övergångsskede, ingripa aktivt inom andra förvaltningsansvarsområden och ta ansvar för att åtgärder vidtas.

Kommunens tjänsteman i beredskap (räddningschef i beredskap) kan nås direkt eller via SOS Alarm, dygnet runt alla dagar på året.

Kriskommunikation

Dagens medielandskap och den tekniska utvecklingen har både ökat kravet på snabb information och gjort det möjligt att sprida information på ett helt nytt sätt. Kommunikation ska användas som ett strategiskt verktyg, integrerad i ledningsarbetet, för att nå ut med den information som allmänheten behöver.

Informationen ska i första hand stödja livräddande och skadebegränsande insatser, därefter förklara och upplysa.

Krisstöd

I Trosa kommun finns en krisstödsfunktion, benämnd POSOM (Psykiskt och socialt omhändertagande). Kommunens målsättning med POSOM-gruppen är att förebygga psykisk ohälsa genom att erbjuda och organisera krisstöd i akuta situationer. Kommunen medverkar vid planering och utbildning i samhället för att bygga upp nätverk. I gruppen ingår primärt personal från socialtjänsten, räddningstjänsten och utbildningsförvaltningen.

Sammanställande och kontaktperson för kommunens POSOM är Socialchefen. Kommunchef eller socialchef beslutar om när POSOM ska aktiveras. Mer om POSOM finns i dokumentet "POSOM-plan" antagen av KF 2015-06-17.

Utbildning och övning

Långsiktiga utbildnings- och övningsplaner utformas för all kommunal verksamhet. Organisationens kunskapsbehov när det gäller till exempel krishanteringssystemet, regelverk, stabsmetodik och kris-kommunikation analyseras fortlöpande och utbildningsinsatser genomförs vid behov.

Trosa kommun övar och fortbildar speciella funktioner, förvaltningsledning och kommunledning fortlöpande.

Geografiskt områdesansvar/Samverkan

Kommunen ska arbeta för en samordning av krishanteringen hos berörda aktörer inom sitt geografiska område. Det gäller både i det förberedande arbetet och i det akuta.

Med viktiga aktörer i det regionala perspektivet sker ett mer långtgående och direkt samarbete, till exempel andra kommuner, länsstyrelse, landsting, polis, försvarsmakt, leverantörer av el och värme, särskilt känsliga objekt, övriga myndigheter och samhällsaktörer. Samverkan och samarbete sker inom alla de tre skedena, före, under och efter en händelse.

Rapportering

Vid svåra påfrestningar av samhället sker samverkan med och rapportering till länsstyrelsen inom ramen för den gemensamma strategin "Regional samordning av krisberedskap och räddningstjänst i Södermanlands län".



